

شناخت و درمان مشکلات رفتاری کودکان

نویسنده: زهرا حاتمی

انتشارات کرمانشاه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه : حاتمی، زهرا، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور : شناخت و درمان مشکلات رفتاری کودکان/نویسنده زهرا حاتمی.
مشخصات نشر : کرمانشاه: انتشارات کرمانشاه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۱۲۷ص.
شابک : 978-622-6177-34-4: ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : اختلالات رفتاری در کودکان
موضوع : Behavior disorders in children
رده بندی کنگره : RJ۵۰۶
رده بندی دیویی : ۶۱۸/۹۲۸۹
شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۵۱۸۰

نام کتاب: شناخت و درمان اختلالات رفتاری کودکان

نویسنده: زهرا حاتمی

ناشر : انتشارات کرمانشاه

نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۸

شمارگان : ۱۵۰۰ جلد

قطع کتاب : وزیری

تعداد صفحات: ۱۲۷

قیمت : ۲۵۰/۰۰۰ ریال

چاپ: نوبهار

شماره شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۷۷-۳۴-۴

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است

فهرست مطالب

۸	مقدمه:
۸	اختلالات رفتاری شامل:
۱۰	علل اختلالات رفتاری
۱۱	اثرات اختلالات رفتاری
۱۱	الف) هوش و پیشرفت تحصیلی
۱۱	ب) خصوصیات و سازش اجتماعی
۱۳	ج) محدودیت زبان
۱۴	فصل اول: اختلال بیش فعالی
۱۶	علائم بیش فعالی کدامند؟
۱۷	بیش فعال چگونه تشدید داد می شود؟
۱۸	برای تشخیص بیش فعال باید:
۱۹	علت ایجاد بیش فعالی چیست؟
۱۹	عوامل مستعد کننده برای ابتلا کدامند:
۲۱	فصل دوم: اختلال اوتیسم
۲۹	سندروم آسپرگر:
۲۹	اختلال فراگیر رشد یا PDD:
۳۰	اختلال از هم گسیختگی کودکی:
۳۰	سندروم رت:
۳۰	علت اوتیسم:
۳۱	علائم اوتیسم کدام اند؟
۳۲	مهارت های اجتماعی:

۳۳	ارتباط های کلامی :
۳۵	درمان اوتیسم
۳۶	تحلیل رفتار کاربردی (ABA):
۳۷	رویکرد مبتنی بر روابط و تفاوت های فردی و توسعه ای (DIR)
۳۷	درمان و آموزش کودکان اوتیسمی و کودکان دارای نقص ارتباطی وابسته :
۳۸	سیستم ارتباطی تبادلی تصویر :
۳۸	کاردرمانی :
۳۸	درمان از انجام حسی :
۳۸	درمان های رژیمی و دارویی :
۴۰	فصل سوم : اختلالات گسترده
۴۱	فراموشی گسسته :
۴۳	فراموشی گزینشی :
۴۳	فراموشی فراگیر:
۴۴	فراموشی سیستماتیک :
۴۴	گریز گسسته :
۴۶	اختلال دی - پرسونالیزاسیون :
۴۸	اختلال هویت گسسته (اختلال چند شخصیتی) :
۴۹	فصل چهارم : اختلال سلوک
۵۰	نشانه ها و علائم اختلال سلوک (DC) :
۵۱	خرابکاری و تخریب اموال :
۵۱	دروغگویی و دزدی :
۵۲	قانون شکنی :
۵۲	افراد در معرض خطر اختلال سلوک:

- ۵۲ علل اختلال سلوک :
- ۵۳ عوامل بیولوژیک :
- ۵۳ عوامل روانی - اجتماعی :
- ۵۳ محیط خانوادگی :
- ۵۳ تاثیر دوستان و رسانه‌ها :
- ۵۴ عوامل اقتصادی - اجتماعی :
- ۵۴ چه آینده‌ای در انتظار مبتلایان به اختلال سلوک است؟
- ۵۴ درمان اختلال سلوک :
- ۵۶ **فصل پنجم : اختلال فوبی (ترسهای مرضی)**
- ۶۰ نقش خانواده و دوستان در کنترل و درمان فوبی :
- ۶۲ مبتلایان به فوبی چه می‌فکنند؟
- ۶۴ کمک خواهی :
- ۶۵ مشاوره و روان‌کاوی در درمان فوبی چه نقش دارد؟
- ۶۶ کمک‌های فردی (خود امدادی) :
- ۶۹ **فصل ششم : اختلال کم رویی**
- ۷۰ خجالت و گوشه‌گیری چیست؟
- ۷۱ چرا کودک شما خجالتی شده است؟
- ۷۲ الگوگیری از خانواده
- ۷۲ مقایسه کودک با سایر کودکان :
- ۷۲ توقع بیش از حد از کودک :
- ۷۳ ترس :
- ۷۳ تجربه‌های منفی گذشته :
- ۷۳ روابط اجتماعی :

۷۴	کمبودها :
۷۴	علائم خجالتی بودن کودکان چیست ؟
۷۵	چگونه با کودکان خجالتی برخورد کنیم ؟
۸۰	فصل هفتم : اختلال دروغگویی
۸۳	دروغ گویی یک شاخص اختلال رفتاری است
۸۳	علل و درمان دروغگویی :
۸۳	ترس
۸۴	عادت
۸۴	الگوپردازی (مدلینگ)
۸۵	فرا پیشگویی
۸۵	چند توصیه به پدر و مادران گرامی :
۸۶	آیا می توان دروغگو را تنبیه کرد ؟
۸۸	فصل هشتم : اختلال پر خاشگری
۸۹	تغییرات رشدی :
۹۰	تفاوت های جنسیتی :
۹۱	نحوه کنترل عصبانیت در کودکان :
۹۲	انواع پر خاشگری :
۹۲	پر خاشگری خصمانه :
۹۲	پر خاشگری وسیله ای :
۹۳	جهت پر خاشگری ممکن است به یکی از این دو صورت باشد :
۹۳	علل خشونت و پر خاشگری در کودکان :
۹۶	عواملی که به خشونت در مدرسه می انجامد، عبارتند از :
۹۹	نتیجه گیری :

فصل نهم: اختلال فحاشی و ناسزاگویی ۱۰۰

علت ها : ۱۰۱

راه حل ها : ۱۰۳

بددهنی کودکان : ۱۰۶

علائم اختلال : ۱۰۶

بد دهنی به صورت علامتی از یک اختلال سلوک : ۱۰۸

بد دهنی در پسیکوزهای اطفال : ۱۰۸

بددهنی در عتب افتادگی عقلانی : ۱۰۹

فصل دهم: اختلال دزدی ۱۱۰

چه عواملی باعث دزدی در فرزندان می شود ؟ ۱۱۲

راهکارهای جلوگیری از دزدی فرزندان ۱۱۸

آیا فرزند خود را پیش مشاوره ببریم ؟ ۱۲۱

نتیجه گیری : ۱۲۳

منابع : ۱۲۷

اختلالات رفتاری کودکان، اختلالات ناتوان کننده ای هستند که در اوایل دوره ابتدایی دیده شده و بین سنین ۸ تا ۱۵ سالگی به بیشترین مقدار خود می رسند. این اختلالات برای کودک، خانواده و معلمان باعث بروز مشکلات بسیار می شود.

اختلالات رفتاری شامل:

کاهش توجه ، اختلالات رفتار مخرب، اختلالات تیک و خلقی، اختلالات اضطرابی، لکنت زبان و تکلمی ، ... که به مقدار فراوان کیفیت زندگی و یادگیری کودکان و سلامت روان آنها را در بزرگسالی تحت تاثیر خود قرار می دهد. بررسی های انجام شده نشان می دهد که اگرچه وضعیت زندگی و اجتماعی در بیشتر کشورهای دنیا در حال بهبود است ولی مشکلات رفتاری با سرعت بیشتری از یاد رفته است. مطالعات نشان می دهد که عواملی مانند مشکلات درون خانواده، ارتباط کودک با والدین و عوامل مرتبط با مدرسه همانند: روابط بین معلم و دانش آموز و نیز روابط خود آنها با یکدیگر؛ وضعیت تحصیل و کنترل سطح آموزش، سن، جنس و بهره هوشی به عنوان عوامل وراثت و عوامل فرهنگی و اجتماعی مهمترین دلایل بروز مشکلات رفتاری است.

ناهنجاری های رفتاری در روانشناسی اجتماعی همواره یکی از مفاهیم کلیدی به شمار آمده است. بسیاری از پژوهشگران از این مفهوم و زیرمجموعه آن به عنوان متغیرهای قابل مطالعه در دوره های زمانی مختلف بهره برداری نموده اند که میزان ناسازگاری رفتار یک فرد با ارزش های اجتماعی و ناهنجاری های رفتاری را نشان می دهد. اصولاً رفتار سازگارانه، رفتاری است که در ارضای نیازهای فرد ر خلاصی از درد و رنج و خطر او را یاری می رسانند، در مقابل رفتار ناسازگارانه رفتاری است که فرد را در تحقق هدف مذکور بر حذر داشته و با شکست مواجه می سازد. چنانچه در جامعه بروز ناهنجاری های رفتاری به شکل مزمن و افراطی گسترش یابد و موجبات سلب امتیازات دیگران و آرامش آنها فراهم می شود که در چنین شرایطی لزوم مهار و مدیریت این ناهنجاری های رفتاری اجتناب ناپذیر می گردد.

از طرفی دانش آموزان بخشی از جامعه می باشند که تحت مراقبت های نظام آموزشی به امور آموزشی و تربیت می پردازند. ساز و کارهای موجود در نظام آموزشی همواره در صدد تامین شرایط مادی و معنوی برای رشد بدنی، عاطفی و فکری آنان می باشد، لذا دست اندرکاران نظام آموزشی و نیز خانواده دانش آموزان به عنوان گروه ذینفع از برون داد نظام آموزشی انتظار فارغ التحصیلانی

شایسته، منضبط، سازگار و اخلاقی را دارند و لذا به هر میزان که در برآوردن این انتظار نقصان وجود داشته باشد در صدد جبران آن برمی آیند.

ناهنجاری های رفتاری نقش تعیین کننده ای در کیفیت زندگی دانش آموزان در عرصه های تحصیلی، خانوادگی، شغلی و اجتماعی دارد لذا انجام هر مطالعه ای بتواند بازخورد مناسبی به دست اندرکاران تعلیم و تربیت ارائه دهد حائز اهمیت باشد. گذار خواهد بود.

کتاب حاضر مشکلات رفتاری کودکان و نوجوانان و راه حل درمان این مشکلات را مورد بررسی قرار می دهد. امید که گشایشگر باشد.

علل اختلالات رفتاری

محققین، مشکلات رفتاری را ناشی از علل مختلف می دانند که مهمترین آنها عبارتند از :

- (۱) اختلالات بیولوژیک (مشکلات ژنتیکی، نورولوژیکی و بیوشیمیایی)
- (۲) فضای نامساعد خانوادگی (نظریه رفتاری یادگیری و نظریه روانکاوی)
- (۳) تاثیرات سوء فرهنگی و اجتماعی (نظریه جامعه شناسی و بوم شناسی)
- (۴) تجربه های نامطلوب و شکست های پی در پی

الف) هوش و پیشرفت تحصیلی

با توجه به نتایج که از تحقیقات (اجرای تست های استاندارد) به دست آمده اغلب کودکان مبتلا به اختلال رفتاری در مدارس به لحاظ تحصیلی عقب مانده بوده و تقریباً یک سال عقب تر از سطح پیشرفته مورد انتظار قرار دارند. آنان به تناسب سن عقلی خود در مدرسه تلاش نمی کنند و خیلی به ندرت می توان در بین آنان کودکی را یافت که از نظر تحصیل پیشرفته باشد. تعداد زیادی از آنها که دچار اختلال شدید و عمیق هستند حتی فاقد مهارت هایی نظیر خواندن و حساب می باشند و همان آنهایی هم که در ظاهر در خواندن و حساب توانا هستند، تعداد کمی قادرند این مهارت ها در حل مسائل روزمره استفاده نمایند.

ب) خصوصیات و سازش اجتماعی

این کودکان به دو گروه برونگرا و درونگرا تقسیم می شوند. اختلال سای رفتاری برون گرایانه با خصوصیات پرخاشگری و تهاجم و رفتارهای درون گرایانه با صفات اضطرابی و گوشه گیرانه مشخص می شوند.

این کودکان در برقراری روابط اجتماعی و عاطفی دوستانه با همسالان دچار مشکل جدی هستند. دسته درونگرا رابطه با دیگران برقرار نمی کنند و دسته برونگرا ر به علت خشم و عصبانیت و پرخاشگری دوستان را مورد بی احترامی، کتک زدن و ... قرار می دهند و آنها هم از برقراری روابط سالم اجتماعی محرومند.

علاوه بر این برخی از این کودکان مهارت های لازم برای کنترل و محدود کردن رفتارهایشان را ندارند و در سنین جوانی ناتوانی آنها در کنترل رفتار به تعارض های جدی منجر می شود. برخی از آنها با قوانین اجتماعی دچار مشکل می شوند و احتمال نقض قوانین در آنان افزایش میابد و زمینه را برای فعالیت های غیرقانونی فراهم می کنند. ما کودکی را که تحت مانده ذهنی و یا دچار فلج مغزی است، سرزنش نمی کنیم اما تعداد زیادی از مردم تصور می کنند کودکان بد رفتار قادر به کنترل رفتار خود می باشند و اگر بخواهند می توانند آن را متوقف سازند. این تصور که این کودکان مسئول رفتار خود می باشند در ارتباط متقابل بین آنها و اطرافیان شان نظیر خانواده، همکلاسان و حتی معلمانشان تاثیر نامطلوبی بر جای خواهد گذاشت.

کودکان مبتلا به آشفتگی یا اختلال رفتاری ممکن است دارای اشکال خفیف تأخیر و مشکل زبانی باشند. برخی از آنها به ندرت می توانند حول موضوع اصلی صحبت کنند و مشکلاتی در استفاده از زبان به شکل مناسب به گونه‌ای که به موقعیت و مکالمه معنی برسد دارند.

برخی کودکان آشفته شدید به هیچ عنوان حرف نمی زنند و به نظر نمی‌رسد که زبان را بفهمند. برخی نشانه‌های پژواک گویی از خود بروز می دهند، یعنی هر آنچه را می شنود تکرار می کنند و چیز دیگری نمی‌گویند. گفتن سخنان بی معنا در بین آنان بسیار رایج است، و مدام سوالات و جملات را تکرار می‌کنند. انواع مختلفی از اختلالات ذکر شد که در کتاب حاضر به بخش‌هایی از این اختلالات پرداخته شده و به تفصیل بیان شده است.